

ტრანსნაციონალური კორპორაციების გავლენა რეგიონებში ქვეყნების ეკონომიკაზე

დუდაური თამარ

ეკონომიკის დოქტორი,
კავკასიის საერთაშორისო უნივერსიტეტის
ასოცირებული პროფესორი

ტრანსნაციონალურმა კორპორაციებმა და სხვა საერთაშორისო კომპანიებმა კაპიტალისა და სანარმოო სტრუქტურების საზღვარგარეთ ექსპანსიის შედეგად მსოფლიო ეკონომიკა გადააქციეს საერთაშორისო წარმოებად, რითაც საფუძველი ჩაუყარეს მისი განვითარების ახალ ეტაპს – ბიზნესის ტრანსნაციონალიზაციას. ამ პირობებში დიდი მნიშვნელობა ენიჭება ტრანსნაციონალური კორპორაციების არაერთმნიშვნელოვან გავლენას მიმღები ქვეყნის ეკონომიკაზე, მის დადებით და უარყოფით ფაქტორებს.

საკვანძო სიტყვები: ტრანსნაციონალური კორპორაციები, რეგიონენტი ქვეყანა, პირდაპირი უცხოური ინვესტიციები, გლობალიზაცია, ტრანსნაციონალური ბიზნესი.

XXI საუკუნის დასაწყისში კაცობრიობა შევიდა მსოფლიო ეკონომიკის ინტენსიური გლობალიზაციის ეპოქაში. ის პირველ რიგში წარმოადგენს, ტრანსნაციონალური კორპორაციების ოპერაციების გავრცელების გზით, უფრო ინტეგრირებული გლობალური ეკონომიკური სისტემის ტენდენციების გამოვლინებას და მის რეალიზაციას მთელ მსოფლიოში. მართლაც, თანამედროვე მსოფლიოში ტრანსნაციონალური კორპორაციები წარმოადგენენ გლობალიზაციის მამოძრავებელ ძალას. მათი წარმოშობა, ერთის მხრივ, – მსოფლიო ეკონომიკისა და საერთაშორისო ეკონომიკური ურთიერთობების განვითარების კანონზომიერი შედეგია, ხოლო მეორე მხრივ კი, გლობალური ეკონომიკის ფორმირების მძლავრი ფაქტორი. მსხვილი ტრანსნაციონალური კორპორაციების უდიდესი უმრავლესობა ეროვნული კუთვნილების მიხედვით მიეკუთვნებიან „ტრიადას“ – ჩვენი პლანეტის სამ ეკონომიკურ ცენტრს: აშშ-ს, ევროკავშირს და იაპონია-ჩინეთს. ბოლო წლებში აქტიურად ავითარებენ თავიანთ საქმიანობას მსოფლიო ბაზარზე ახალი ინდუსტრიული ქვეყნების ტრანსნაციონალური კორპორაციები.

იმისათვის, რომ შეფასებულ იქნეს ტრანსნაციონალური კორპორაციების ზეგავლენა მიმღები ქვეყნის სანარმოო და საგარეო სავაჭრო სტრატეგიაზე განვიხილოთ ტრანსნაციონალური ბიზნესის წარმოშობის მიზეზები, მათი ექსპანსიის ხერხები და გავლენა რეგიონენტი ქვეყნების ეკონომიკაზე.

ეკონომისტი მ. ვანგი თავის ნაშრომში [1. გვ. 991] ტრანსნაციონალურ კორპორაციებს და კაპიტალის მოძრაობას პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების (პუი) ფორმით განიხილავს, როგორც ეკონომიკური ზრდის ერთ-ერთ მნიშვნელოვან ფაქტორს. ხოლო დ. ბრუკსი [2] ასკვნის, რომ მრავალი განვითარებული და განვითარებადი ქვეყანა განიხილავს პუი-ების შემოღინების გზით ტრანსნაციონალური კორპორაციების მოზიდვას, როგორც ქვეყნის ეკონომიკაში სტაგნაციის დაძლევისა და მისი ეკონომიკური განვითარების ახალ დონეზე გასვლის მნიშვნელოვან პირობად.

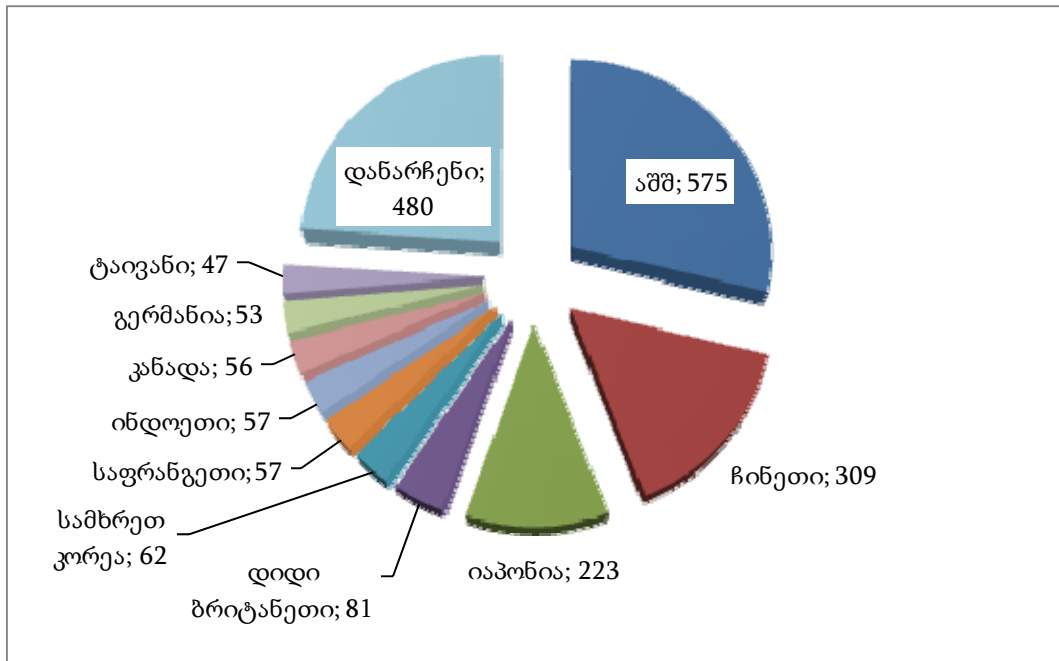
ტრანსნაციონალური კორპორაციები წარმოიშვა, როგორც კომპანიების კონკურენტული უპირატესობების რეალიზაციის შედეგი და მათი საერთაშორისო საქმიანობის ტრანსნაციონალიზაციისაკენ მისწრაფება. ისინი ხდებიან საერთაშორისო ეკონომიკური ურთიერთობების სუბიექტები და იკავებენ წამყვან ადგილს გლობალურ ეკონომიკაში.

როგორც ცნობილია თავდაპირველად ტრანსნაციონალური კორპორაციები უპირატესად იყვნენ ამერიკული წარმოშობის. თანამედროვე მსოფლიოში მთელი ძალით მოქმედებენ ტრანსნაციონალური კორპორაციები, რომელთა სათავე ოფისები იმყოფებიან მსოფლიოს სხვადასხვა ქვეყანაში. მათი ფორმირებისას საგარეო ექსპანსია ხასიათდება თავისებურებით. ვინაიდან, დასავლეთ ევროპის ტრანსნაციონალური კორპორაციები ხასიათდებიან საექსპორტო აქტივობითა და უცხოური წარმოებით, აშშ-ის კი – უპირატესად საზღვარგარეთ წარმოებით, ხოლო იაპონური და ჩინური ტრანსნაციონალური კორპორაციები საექსპორტო აქტივობით.

ამერიკულმა ჟურნალმა Forbes-მა 2019 წლის 11 მაისს გამოაქვეყნა მსოფლიოს უმსხვილესი ტრანსნაციონალური კორპორაციების Forbes Global 2000-ის რეიტინგი (იხ. დიაგრამა 1). რეიტინგში შეყვანილი იქნა კორპორაციები, რომელთა შემოსავალი აჭარბებს 40 ტრილიონ დოლარს. სულ რეიტინგში მოხვდა 61 ქვეყანის ტრანსნაციონალური კორპორაცია.

ამ რეიტინგის მიხედვით 2000-ს ტრანსნაციონალურ კორპორაციას შორის ყველაზე მეტი 575 არის აშშ-ს ტრანსნაციონალური კორპორაცია, მას მოყვება ჩინეთი 309 და იაპონია 223 ტრანსნაციონალური კორპორაცია. ეს სამი ქვეყანა არის ლიდერი ტრანსნაციონალური კორპორაციების რაოდენობის მიხედვით.

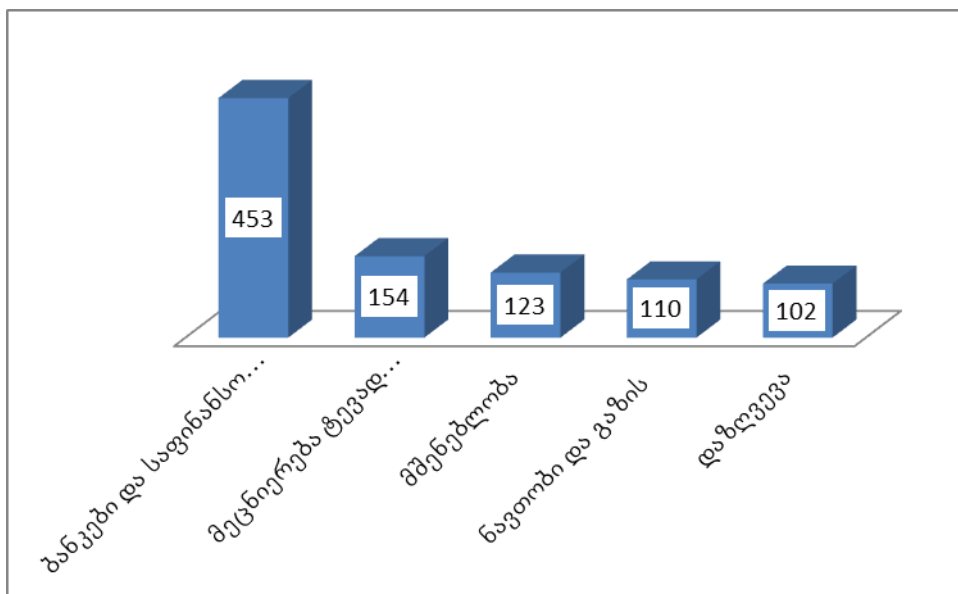
დიაგრამა 1. Forbes Global 2000-ის რეიტინგში შესული ტრანსნაციონალური კორპორაციები ქვეყნების მიხედვით (2019 წლის 11 მაისის მდგომარეობით).¹

წყარო: დიაგრამა შედგენილია Forbes Global 2000-ის რეიტინგის მიხედვით [3]

ამავე რეიტინგის მიხედვით, ამ კორპორაციების აქტივების მთლიანი მოცულობა შეადგენს 187 ტრლნ დოლარს. აქედან 89 ტრილიონზე მეტი აქტივი განთავსებულია საბანკო სისტემაში, რაც მოხვდა Forbes Global 2000-ის რეიტინგში. მათმა წლიურმა მოგებამ გადააჭარბა 6 ტრლნ დოლარს[3], ხოლო ტრანსნაციონალური კორპორაციების დაყოფა ძირითადი დარგების მიხედვით (მათი ტოპ 5-ეული), რომელშიც ისინი საქმიანობენ 2019 წლის Global 2000-ის მიხედვით მოცემულია დიაგრამაზე (2).

დიაგრამა 2. ტრანსნაციონალური კორპორაციების რაოდენობა ძირითადი დარგების მიხედვით Global 2000-ის რეიტინგით 2019 წლისათვის [3]

როგორც დიაგრამიდან ჩანს, Global 2000-ის რეიტინგში მოხვედრილი მსხვილი ტრანსნაციონა-

¹ Ponciano J. Hansen S. The World's Largest Public Companies 2019: Global 2000 By The Numbers. 2019. <https://www.forbes.com/sites/jonathanponciano/2019/05/15/worlds-largest-companies-2019-global-2000/#4ce3f9e94ada>

ლური კორპორაციებიდან 453 საქმიანობს საბანკო და საფინანსო სფეროში, 154 - მეცნიერებატე-
ვად დარგებში, 123 - მშენებლობაში, 110- ნავთობისა და გაზის მოპოვებასა და რეალიზაციაში და
102 - სადაზღვევო დარგში. მესამე წელია რეიტინგში ლიდერობს ჩინეთის ტრანსნაციონალური
ბანკი ICBC, ხოლო 2019 წლის ტოპ-10 მოცემულია ცხრილში (იხ. ცხრილი 1).

როგორც ცხრილიდან ჩანს, ტრანსნაციონალური კორპორაციების ტოპ 10-ში შედის 5 ჩინური, 4
აშშ-ის და ნიდერლანდების ერთი ტრანსნაციონალური კორპორაცია, ხოლო მომდევნო ათეულში კი
უკვე შედის შვიდი აშშ-ის და თითო-თითო სამხრეთ კორეის, იაპონიისა და გერმანიის ტრანსნაცი-
ონალური კორპორაცია [4].

რაც უფრო დიდია ტრანსნაციონალური კორპორაცია, მით უფრო რთულია მისი შიდა სტრუქ-
ტურა და პირველ რიგში საკუთრების სტრუქტურა. თანამედროვე ეტაპზე UNCTAD-ის მონაცემე-
ბის თანახმად მათ მიერ შედგენილი რეიტინგის ტოპ 100-ში შემავალი ტრანსნაციონალური კორ-
პორაციების შემადგენლობაში შედის საშუალოდ 550 ფილიალი და შვილობილი კომპანია მსოფლი-
ოს 50-ზე მეტ ქვეყანაში. ისინი ხასიათდებიან საკუთრების სტრუქტურის საშუალოდ 7 იერარქიუ-
ლი დონით, გააჩნიათ 20 ჰოლდინგური კომპანია, რომლებიც აკონტროლებენ უცხოეთში არსებულ
ფილიალებსა და შვილობილ კომპანიებს (იხ. ცხრილი 2).[5]

ცხრილი 1

ტნკ-ების ტოპ 10-ეული Global 2000-ის რეიტინგის მიხედვით 2019 წელს [4]

	ტნკ	ქვეყანა	ბრუნვა (მლრ. \$)	მოგება (მლრ. \$)	აქტივები (მლრ. \$)	საბაზრო ღირებულ. (მლრ. \$)
1.	ICBC	ჩინეთი	175.9	45.2	4,034.5	305.1
2.	JPMorgan Chase	აშშ	132.9	32.7	2,737.2	368.5
3.	China Construction Bank	ჩინეთი	150.3	38.8	3,382.4	225
4.	Agricultural Bank of China	ჩინეთი	137,5	30.9	3,293.1	197
5.	Bank of America	აშშ	111.9	28.5	2,377.2	287.3
6.	Apple	აშშ	261.7	59.4	373.7	961.3
7.	Ping An Insurance Group	ჩინეთი	151.8	16.3	1,038.3	220.2
8.	Bank of China	ჩინეთი	126.7	27.5	3,097.6	143
9.	Royal Dutch Shell	ნიდერლანდები	382.6	23.3	399.2	264.9
10.	Wells Fargo	აშშ	101.5	23.1	1,887.8	214.7

ცხრილი 2

ტოპ-100-ში შემავალი ტრანსნაციონალური კორპორაციების სტრუქტურა

მაჩვენებელი	საშუალო	მინიმუმი	მაქსიმუმი
ტნკ-ის ფილიალების რაოდენობა, სულ	549	118	2082
უცხოეთში არსებული ფილიალების რაოდენობა	370	41	1454
საკუთრების იერარქიული დონეების რაოდენობა	7	3	15
ქსელში არსებული ქვეყნების რაოდენობა	56	8	133
ფილიალების რაოდენობა ოფშორულ ზონებში	68	7	329
ჰოლდინგური კომპანიების რაოდენობა	19	0	155

წყარო: ცხრილი შედგენილია World Investment Report 2016 – Investor Nationality: Policy Challenges, United Nations (UNCTAD), New York and Geneva, 2016.-ის მონაცემებზე დაყრდნობით.

თანამედროვე ეკონომიკის გლობალიზაციის პირობებში ტრანსნაციონალური კორპორაციე-
ბის რიცხვის ზრდა იწვევს კამათს რეციპიენტი ქვეყნის ეკონომიკაზე მათი საქმიანობის გავლენის
შესახებ. როგორც განვითარებული, ასევე განვითარებადი ქვეყნები ცდილობენ შეძლებისდაგვა-
რად სრულად გამოიყენონ ის დადებითი ეფექტები, რომელიც შესაძლოა მოუტანოს მათ ბაზრებზე
ტრანსნაციონალური კორპორაციების შესვლამ.

ასხვაგვარად რეციპიენტი ქვეყნის ეკონომიკაზე ტრანსნაციონალური კორპორაციების გავლე-
ნის მიკროეკონომიკურ და მაკროეკონომიკურ ეფექტებს. ტრანსნაციონალური კორპორაციების
პირდაპირი ინვესტიციების მაკროეკონომიკურ ეფექტებს მიეკუთვნება ეფექტები, რომლებიც ასა-
ხავენ მთლიანობაში ეროვნული ეკონომიკის ეფექტიანობას და გამოსახულნი არიან აგრეგირებულ

ეკონომიკურ მაჩვენებლებში, ესენია: ეკონომიკური ზრდა, წარმოების ფაქტორების ეფექტიანი გამოყენება, დასაქმება და სიტუაცია შრომის ბაზარზე, სავაჭრო ბალანსის მდგომარეობა და ტექნოლოგიური განვითარების დონე. ხოლო, ტრანსნაციონალური კორპორაციების პირდაპირი ინვესტიციების მიკროეკონომიკურ ეფექტებს მიეკუთვნება ეფექტები, რომლებიც ახასიათებენ ეროვნული კომპანიების ურთიერთქმედებას ტრანსნაციონალური კორპორაციებთან მათი საწარმოო, განაწილების, სამომხმარებლო და გაცვლითი საქმიანობის პროცესში და ასახავენ კომპანიის ეფექტიანობის მნიშვნელოვან მაჩვენებლებს, როგორცაა: ეროვნული წარმოების განვითარების დონე, მართვის ხარისხი, ეროვნული საწარმოების მოდერნიზაცია, ტრანსნაციონალური კორპორაციების მხრიდან კონკურენციის დონე და ადგილობრივი კომპანიების უცხოურ ბაზრებზე ხელმისაწვდომობის პირობები.

იმ თეორიების საფუძველზე, რომელიც იძლევა საშუალებას აიხსნას წარმოებისა და კაპიტალის ტრანსნაციონალიზაციის მიზეზები, მოვახდინეთ ქვეყნის ეკონომიკაში ტრანსნაციონალური კორპორაციების მოზიდვის უპირატესობების დაჯგუფება (იხ. ცხრილი 3).

ცხრილი 3

ტრანსნაციონალური კორპორაციების უპირატესობები

ტკ-ების უპირატესობები	დახასიათება
1. ტექნიკური უპირატესობები	ტკ-ები პროდუქტის, პროცესის ან მართვის სფეროში ფლობენ საკუთარ ნოუ-ჰაუ ტექნოლოგიებს. ტექნოლოგიების, ინფორმაციის, შენობების, ნოუ-ჰაუს ანდა სხვა მატერიალური აქტივების გამოყენება საშუალებას იძლევა აწარმოონ თვისებრივად ახალი პროდუქცია
2. საწარმოო უპირატესობები	
2.1. წარმოების მასშტაბის ეკონომია	დიდი მასშტაბის წარმოება ამცირებს ერთეული პროდუქციის თვითღირებულებას
2.2. წარმოების დიაპაზონი	დანახარჯები მცირდება რამდენიმე სახის წარმოების ერთი კომპანიის ჩარჩოებში გაერთიანების ხარჯზე
2.3. საწარმოო ოპერაციების დივერსიფიკაცია	წარმოებისა და ოპერაციების დივერსიფიკაცია საშუალებას აძლევს ტკ-ებს შეამცირონ ბიზნესრისკები ოპერაციების სხვადასხვა ქვეყანაში განხორციელების ხარჯზე
2.4. წარმოების აგლომერაციის უპირატესობები	ტერიტორიულ-საწარმოო კოოპერაციის ხარჯზე სხვა კომპანიებთან მცირდება დანახარჯები
3. მომარაგების უპირატესობები	
3.1. მომარაგების წყაროები	ნედლეულთან, ნახევარფაბრიკატებთან და ა.შ. ხელმისაწვდომობა რამდენიმე ქვეყანაში ამცირებს დანახარჯებს მომარაგების ერთი წყაროს გამოყენებასთან შედარებით
3.2. შესყიდვების მასშტაბები	ნედლეულისა და ნახევარფაბრიკატების ღირებულების შემცირება ხდება შესყიდვების დიდი მოცულობის ხარჯზე
4. მარკეტინგული უპირატესობები	
4.1. რეპუტაცია	რეპუტაცია ხარისხის ბაზაზე, რომელიც მიიღწევა გამოცდილების ხარჯზე, იგი ხელს უწყობს პროდუქციის დივერსიფიკაციას მომხმარებელთათვის სუბიექტური განსხვავების შექმნის გზით
4.2. რეკლამა	გაყიდვები რამდენიმე ბაზარზე საშუალებას იძლევა გატარდეს განსაკუთრებული რეკლამის „ბაზართაშორისი“ სტანდარტიზაცია, რასაც მივყავართ ეკონომიას რეკლამის მასშტაბზე
4.3. რეალიზაცია	ტკ-ები ფლობენ რეალიზაციის მასშტაბზე ეკონომიის უპირატესობას
4.4. ბაზარი	მარკეტინგის მულტიეროვნული შესაძლებლობები იძლევიან რამდენიმე ქვეყნის ბაზარზე ხელმისაწვდომობის შესაძლებლობას

5. ორგანიზაციულ- მმართველობითი უპირატესობები	
5.1. ტნკ-ების მმართველობითი პერსონალის უპირატესობა და მენეჯმენტის გამოცდილება რამდენიმე ქვეყანაში	ტნკ-ების უპირატესობა წარმოიშობა უფრო განათლებული პროფესიულად მომზადებული და დიდი გამოცდილების მქონე მენეჯერების თავის შემადგენლობაში ყოლის გამო. ტნკ-ების მენეჯმენტს აქვს სხვადასხვა ქვეყანაში არსებული ფილიალების ერთდროულად მართვის გამოცდილება
5.2. შრომის მაღალი მწარმოებლურობის უპირატესობა	ტნკ-ები ამუშავებენ ჯგუფური საქმიანობის სტიმულირებისა და შრომის მწარმოებლურობის ოპტიმიზაციის ხერხებს
5.3. მართვის ორგანიზაციული სტრუქტურა	ამ უპირატესობას შეეგიძლია მივაკუთვნოთ კორპორაციის უფრო დახვეწილი მართვის ორგანიზაციული სტრუქტურის არსებობა
6. მასშტაბის შიდა ეფექტის უპირატესობა	არასაწარმოო საქმიანობის მასშტაბის ეფექტი, რაც ხელს უწყობს მას დანახარჯების შემცირებაში
7. ბაზარზე ხელმისაწვდომობის უპირატესობა	
7.1. რესურსების ბაზრებზე ხელმისაწვდომობა	კონკურენტებთან მიმართებით უპირატესობას იღებენ ის კომპანიები, რომლებსაც აქვთ რესურსებზე პრივილეგირებული ხელმისაწვდომობა
7.2. სახელმწიფოს მიერ რეგულირებად ბაზრებზე ხელმისაწვდომობა	ტნკ-ები ხშირად იღებენ თავისუფალ ან პრეფერენცირებულ ხელმისაწვდომობას ბაზრებზე, რომელსაც არეგულირებს სახელმწიფო

რეციპიენტი ქვეყნის ეკონომიკაში ტრანსნაციონალური კორპორაციების შესაძლებლობების უკეთ გაგებისა და ანალიზისათვის აუცილებელია ტრანსნაციონალიზაციის ჩარჩოებში განვიხილოთ ფილიალების ფორმირების სისწრაფე და კაპიტალის გადაადგილება, მუშახელის მოზიდვა და პროდუქციის ექსპორტი. მე-2 ცხრილიდან ნათლად ჩანს, რომ დიდია ტრანსნაციონალური კორპორაციების საზღვარგარეთის ფილიალებისა და შვილობილი კომპანიების რაოდენობა, სადაც იწარმოება ამ კორპორაციების პროდუქციის უდიდესი ნაწილი, ე.ი. ტრანსნაციონალიზაციის ზრდა მიმდინარეობს ძირითადად საზღვარგარეთ ფილიალების ზრდის ხარჯზე. ტრანსნაციონალური კორპორაციების ფუნდამენტალურ მახასიათებელს წარმოადგენს საქონლისა და მომსახურების საზღვარგარეთ წარმოებაში აუცილებელი კაპიტალის ინვესტირება. თანამედროვე კონცეფციების ჩარჩოებში შემუშავებულია, პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების ფორმით, კაპიტალის ექსპორტის არა ერთი მოდელი, რომლებიც ხსნიან ტრანსნაციონალური კორპორაციების ბუნებას. თუ ვისაუბრებთ კომპანიების ტრანსნაციონალურ კორპორაციებთან მიკუთვნების ამა თუ იმ კრიტერიუმზე, მათ შორის მთავარს წარმოადგენს პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების განხორციელება საზღვარგარეთ კაპიტალისა და საწარმოო ტექნოლოგიების გადაადგილების გზით. ამრიგად, ტრანსნაციონალური კორპორაციები წარმოადგენენ კაპიტალის ძირითად ექსპორტიორებს, რასაც ისინი ახორციელებენ პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების ფორმით. თანამედროვე მსოფლიოში პროექტების უდიდესი რაოდენობა, რომლებშიც გამოიყენება პირდაპირი უცხოური ინვესტიციები, ხორციელდება მათ მიერ.

დასკვნა

ამრიგად, ტრანსნაციონალური კორპორაციების და ასევე მათი ფილიალების ქსელის ფუნქციონირება მთელი მსოფლიოს მასშტაბით წარმოედგენს გლობალიზაციის პროცესის მნიშვნელოვან გამოვლინებას. ტრანსნაციონალიზაციის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი მახასიათებელია სხვადასხვა ფორმით კაპიტალის მოძრაობა ქვეყნებს შორის. მათ შორის ყველაზე მისაღებად მიჩნეულია პირდაპირი უცხოური ინვესტიციები, რომლებიც შედიან ქვეყანაში ხანგრძლივადიანი ეკონომიკური ინტერესებით. ტრანსნაციონალური კაპიტალის გადაადგილებას თან სდევს რეციპიენტი ქვეყნებში უახლესი საწარმოო ტექნოლოგიების შეტანა, ასევე მენეჯმენტისა და მარკეტინგის სფეროში ინოვაციების შესვლა. ამრიგად, ტრანსნაციონალური კორპორაციები ასრულებენ მეცნიერულ-ტექნიკური პროგრესის გადაძვების ფუნქციას ცენტრიდან პერიფერიაში. ამ ფუნქციას, როგორც წესი, ასრულებენ სხვადასხვა ქვეყანაში ბაზირებული ტრანსნაციონალური კორპორაციები, მიმღები ქვეყნების მიმართ, რომლებიც შედიან განვითარებადი ქვეყნების ჯგუფში. რეციპიენტი ქვეყნების ეკონომიკაში ტრანსნაციონალური კორპორაციების პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების მოზიდ-

ვა განპირობებულია იმით, რომ ისინი ხელს უწყობენ რეგიონის, დარგებისა და მთლიანობაში ქვეყნის ეკონომიკურ განვითარებას. მსოფლიო გამოცდილება ასევე გვიჩვენებს, რომ ეროვნული რეჟიმების სფეროში, უცხოური ინვესტიციებისათვის მიმდინარეობს ლიბერალიზაციის ტენდენცია. ტრანსნაციონალური კორპორაციების მოზიდვა, როგორც უცხოური ინვესტიციებისა თანამედროვე ეტაპზე წარმოადგენს ეკონომიკური პოლიტიკის ერთ-ერთ მნიშვნელოვან ამოცანას, როგორც განვითარებული, ასევე განვითარებადი ქვეყნებისათვის (მათ შორის საქართველოსთვის).

დასასრულ შეგვიძლია აღვნიშნოთ, რომ უცხოური ტრანსნაციონალური ბიზნესის როლი საქართველოს ეკონომიკაში არაერთმნიშვნელოვანია, ვინაიდან ქვეყანაში ტრანსნაციონალური კორპორაციების მოზიდვის ეფექტიანი ეროვნული პოლიტიკის გარეშე, არსებობს ნეგატიური მაკროეკონომიკური გავლენის ზრდის საშიშროება. ამასთან არ უნდა დაგვავიწყდეს ეკონომიკაში ტრანსნაციონალური ბიზნესის მოზიდვის დადებითი გავლენა. ქვეყნების უმრავლესობა დაინტერესებულია უცხოური ინვესტიციებით და ახდენს მათ მოზიდვას ტრანსნაციონალური კორპორაციების საშუალებით. ამრიგად, საქართველოს ეკონომიკის განვითარების ერთ-ერთ მნიშვნელოვან ინსტრუმენტს წარმოადგენს ტრანსნაციონალური ბიზნესის მოზიდვა პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების ფორმით, რაც, თავის მხრივ, განაპირობებს ახალი სამუშაო ადგილების შექმნას და გაზრდის საგადასახადო შემოსავლებს, რაც ქვეყნის ბიუჯეტის საშემოსავლო ნაწილის მნიშვნელოვანი კომპონენტია. ამ მიმართებით ყველაზე მნიშვნელოვანია ისიც, რომ ტრანსნაციონალური კორპორაციების ფილიალებსა და შვილობილ კომპანიებთან ერთად, ქვეყანაში შემოვა ახალი ტექნოლოგიები და ინოვაციები.

ლიტერატურა

1. Wang M. Manufacturing FDI and economic growth : evidence from Asian economies. Applied Economics. 2009. No. 41(8). <https://pdfs.semanticscholar.org/574e/6fb9ecbab972ef9e76559f203135e54bb92c.pdf>
2. Brooke M. Z., Remmers L. H. Strategy of Multinational Enterprise : Organization and Finance. L., 1970. https://www.jstor.org/stable/40705078?seq=1#page_scan_tab_contents
3. Ponciano J. Hansen S. The World's Largest Public Companies 2019: Global 2000 By The Numbers. 2019. <https://www.forbes.com/sites/jonathanponciano/2019/05/15/worlds-largest-companies-2019-global-2000/#4ce3fbe94ada>
4. Forbes. The World's Largest Public Companies. <https://www.forbes.com/global2000/list/#tab:overall>
5. World Investment Report 2016 – Investor Nationality: Policy Challenges, United Nations (UNCTAD), New York and Geneva, 2016.

THE IMPACT OF TRANSNATIONAL CORPORATIONS ON THE ECONOMY OF RECIPIENT COUNTRIES

Dudaury Tamar

Academic Doctor of Economy, Associate Professor of Caucasus International University

Summary

Transnational corporations and other international companies have transformed the world economy into international production as a result of expansion of capital and industrial structures, thereby formulating a new stage of its development – business transnationalization. Under these conditions, the importance of transnational corporation has a significant impact on the economy of the receiving country, its positive and negative factors.

Keywords: *Transnational Corporations, recipient country, FDI, globalization, transnational business.*